

המציפה

דמי חתימה לשנה בפולין 1600 מ"ס.
 דרבע 400 מחיר גליון בודר 35 מ"ס.
 באוסטריה 600 כתר לשנה 150 כ"י לרבע.
 במשיכו-סלובקיה 100 כתר לשנה 25 כ"י.
 לרבע. ביוגוסלביה 120 כתר לשנה.
 ברומניה 100 ל"י לשנה 25 לרבע.

מחיר מודעות 30 מ"י בעד שורה
 סצרה או מקומה מחיר ברכת מ"מ או
 הודעת אירוסין 300 מ"י. האדרסה:
 "Hamicpe" Kraków ul. Miodowa 22

Kraków—Lwów dnia 28 października 1921.

גליון כוב.

פראקא—לבוב, כ"ז תשרי' בראשית תרס"ב.

אין ההתלהבות המקוה. שהיתה שורה על העם בכל תנועה משיחית ותקות נאוהה. בלי אמונה דתית אין התפעלות ובאין התפעלות אין מעשים ובאין מעשים אין נאוהה. וראה פלא. אע"פ שאין אמונה הכל סומכים על נסים וישימו יריהם בעצחת. ואת בספס המיותר. מיליונים שלמות. מרבה ההמון היהודי להביא אל — נכדי רבותיהם להבדל ולריק. יען יאמינו בהם ובכה הדת, בעור שלקדן היסוד יתן הנותן רק אלפים והרוב לא יתן כלום. אבל נסים לא יתרחשו בזמן הזה והיאוש מתחיל לחשוש מקום בקרב העם והמנהיגים מהמרמרים וכועסים ואין שומע.

ומה עלינו לעשות? ביאליק באר היטב: בתי ספר יהודיים. מורים יהודיים וספרים יהודיים והכל לא בשם לבד. בלי יסוד יהודי אין בנין יהודי בא"י ואין יישוב יהודי. הלא שמענו בקונגרס כמה רחוקים הם הציונים מן המסורה היהודית ומדרכי היהודים. ומה רבה היתה המלחמה בין השמאלים ובין הימנים והמרכו עד שבאו לירי פשרה מחפירה. כי במוסרים הנתמכים בממון הצבור לא יחרישו כנגד היהדות הדתית. לא יהיו מהם מומרים להבעים. עד כאן הגיעה דרישת התורה. יותר לא העיזה לקוות ולשאול מאת היהדות הלאומית צרתה. או לאותה בושה!

ובינתיים מהכה ציון לבניה והבנים יערגו אל אמה ורוב בני עמנו אינם יכולים לעלות. הבודשביק לוחצם בבית הסוהר הענקי הנקרא רוסיה. שקברם שם היום, והיהודים הפולנים מרקדים מסביב לאציל הנייר הרקוב, כמו לפנים סביב ענף הוזהב. המנהלים קוראים להם בבגד כהם עד אשר נחר גרונם והמה אוטמים אוניהם ומקשיחים לבותם. העבודה, שלא היינו באים לירי כך לו היינו מגדלים את הרור החדש לתורה ולדרך ארץ בבתי ספר הגונים ערוכים לפי צורך הרור. אבל הן לא ראנו לזה והרור פרוע דשמצה ואין לו בעורמו אלא צרכיו הנשמיים של כל איש ואיש. אין לו השגה לצרכי הצבור, לצרות הצבור ולשישועת העם. כל העבודה הציונית מצטמצמת במחיצת כפים לכל דבר. בתשלומי השקל ובברכת שא"ל. בקראקא מתקיים זה כמה שנים ביים עברי, שזכה גם לבית גורל קנין כספו; אבל אין לו עוד חכמה קבועה. לא יצא עדיין מתקופת הנסיון והנשוש באפלה. היש לנו עת לנסיונות ממושכים כל כך?

וכן סגורים בני הגולה בנולדת כמו במצרים. אין יוצאים ואין מתעורר לצאת. המצב הנמוך של ממונו מצד זה וחוסר הנוך מצד זה עוצרים את מיליוני היהודים הנענים בכור הברזל וכיסיהם סגורים ולבותם קשים ושומעים הם את הקריאות הנלככות. שיש בהן כרי לרכך את האכזר ואינם עונים. והמלחמה נגד היהדות הולכה ומתנברה בכל הארצות בקנאה עזה ומחוצפת. שלא נשמע כמוה אף בימי החושך המרים של ימי הבינים. מלחמת כלים ואבוד ילחמו בנו הצעירים. והם רואים פרי בעמלם. בניהם האונגרים נמחו כמה קהלות מתחת השמים. אלה השתמרה אלה נהרגו ואלה ברחו. בפולין הנדונה בגלילות שנקרעו

תוכן הענינים.

בלי יסוד אין בנין. רפאל ספר. השויון בתי ההגדה ותוצאותיו המסוכנות. ישראל אפר. — סקירה בעתונים: אין זכרון לשקרנים. — מתהפכות הומו: לישראל מותר ולנכרי אסור. — מדינה ומדינה ומקריה: בקראקא: מכתב אל העורך. בפולין הקטנה. בפולין. ברוסיה. באשכנז. בארץ ישראל. באמריקה. — השבוע ככל העולם. ערת הקראים בא"י. — דולרים, לורנטה.

בלי יסוד אין בנין.

את דברי ביאליק בקונגרס הציוני על דבר תוכן היהדות ותוכנה עלינו לשנן לבני עמנו השכם ושנן בלי הרף. כי היים יהודיים כמו שהם מתפתחים זה עתה בפולין. בלי חורה. בלי תוכן ובלי דעת היהדות. בלי קריאה אפילו בעתון ובלי חשבון. הם דומים לאבוד עצמנו לדעת. אין לנו להשליט את נפשנו. כי מציון תצא לנו תורה וליאש את לבנו מתורת הגולה. כי לעת עתה אין עוד אפילו התחלה לזה. מירושלם יוצאים לנו כהבי פלסתר ושטנה על הישוב החדש ועל קרן היסוד. כמו בימי שלטון החלוקה. אם רוצים אנו בא"י יהודית. עלינו להכין יהודים פה בגולה. כי יהודים בלי יהדות אין להם כל זכות וצדקה לנהול את ארץ ישראל. כן אמר ביאליק: אף תעלו. כי אין ה' בקרבכם. בלי דת ישראל ומוסר יהודי אין לציונות זכות הקיום.

ומנהיגינו לא כן סוברים; הם קבלו מעיקרי הסוציאליזם את הכלל, שהדת היא ענין פרטי, שאין למנהיגי הצבור להתערב בו. ואת ההלכה עשו למעשה והם מתחסיס אל הדת בשלידה והרור הצעיר לומר מזה. שאין מקום לדת בקרב המפלגה. העם היהודי הוא לאום בגלל הגוים ופסור משמירת התורה. אין היהודים זקוקים ליהדות. אלמלי חשבו לנו עכ"פ הגוים לצדקה מה שפרקו מעליהם קצת יהודים לאומיים דת ישראל, היתה להם צד התנצלות. אבל גם טובת הגנה זו אין לנו. באו וראו. מלחמת העולם, שנפתחה בלי התרות דתית. נגמרה בפולמוס דתי: בכף הארצות שפכו העמים חמתם על היהודים ועשו אחראים על מפלתם ועל נזיקהם. ולא הבדילו בזה בין יהודים אדוקים ובין פורקי עול. רק המומרים נצלו. פריקת עול תורה אינה מצילה מפני הפורענות. בשם הדת הנצטית מרביצים שונאנו את המשטמה על כולנו; בשם דתם יקפחו פרנסותינו ויכריחו לנו כל מחיה לעקור את היהודים משרשם. ואין לנו אף משען באמונה ובבטחון באלקי ישראל, כמו שהיה לאבותינו בצרתם.

ובמה אומרים מנהיגי העם עתה להושיע? ביאליק אומר, כי הם מסתפקים בקבוצין שקללים וקרן היסוד. וביאליק האורח לשעה השיב לראות. ואין הכדל כוח בן שמאלים וימנים — הכל שקוע בחרדה.

היסודית ולבאר להם, שנקודת-מבטנו בנידון זה היא: כי השוויון בחיי החברה, אם נם היתה הנשמתו בגדר האפשרות, הוא מתנגד ואויבם היותר נמור של החיים, היא מביא מיכנוציה ואבטומטיוציה של אופני החיים, ותר צדדיותו המשעממת מביאה לידי רפיון-ידיים והתפוררות וחרבן בכל מקצעות הקיום, לשכחה נמורה של הערכים הרוחניים והתרבות הרוחנית, התלויה בחירות האישית האניוויורואלית, שהיא מקור ואם כל יצירה והתפתחות האנושית, הבולשביות להיפך מקרה בהתנוונות רעיון החירות האישית, משיפיה מתיחסים בכו ובבטול נמור לבאי-כחה של ההשכלה הרוחנית, כי חשודים הם בעיניהם בהתנגדות לשוויון ובנטיה לאריסטוקרטיה, לפיכך הם נותנים את היתרון לעני הרוח והדעת, לההמון הנס והפשוט ונזורים כליו וחרם על המשכילים שבעם, ויהם פראי זה מביא לידי ירידה תרבותית ומוסרית, שאין דוגמתה ולירי קפאון ועמידה בכל מקצעות-החיים.

עד כאן מנקודת-ראות אנושית-כללית, ועכשו מנקודת-מבטנו הלאומית, קרע גדול מאד רובץ בין המושגים יהדות ובולשביות, כי בשעה שהראשונה הוא כולה אירואלית, האחרונה היא לספרי חמרת ומן הנמנע לפשר ביניהם ומי שמתיחס בהערצה לעיקרי הבולשביות יבחל בהכרח בעיקרי היהדות, היהדות היא במרנה הראשונה תנועה לאומית והקומוניסמוס הוא בעיקרו תנועה קוסמופוליטית, היהדות לא תסבול לעולם שוויון מלאכותי עד כדי שעמום, ותחת המשטר הבולשביי מן הנמנע יהיה לה להמשיך את קיומה ההיסטורי הנבדל, מפני שהלו עם בסיסו החמרני הבלתי לאומי והבלתי מסורתי שולץ מן היהדות את כל כח קיומה, יהדות בלא תרבות עברית וכלי אפשרות להמשיך את המסורת הלאומית של האומה העברית נדונה לכליה והתנוונות, בסיסה של היהדות בנויה הוא רוחני ומוסרי ולא כלכלי ומריני ואסור לנו להמיר את היהדות, אירואה נצחית כל כך רוממה ונשנבה, בתכונתם החמרית הרגעית והנסה של הבולשביות, שאיננה נותנת ספוק לא לצרכי האנושות ולא למצבו המיוחד של עם ישראל, בשעה שעל שדה בימת-היהדות העולמית צועד דור, אשר רגש קיומו טבוע עמוק בלבו, דור הצועד בצעדים בטוחים לקראת נאולתנו הלאומית, דור שפנה עורף לתעתועי המשוללים את עקבנו המוסריים-היסטוריים ושואף להוררו אביב חדש של תחיה — לא נאבד עצמנו לדעת, בכדי להגחיל שלטון לגסי הרוח, שכבר ראינו את מרותיהם היפות בעלותם פתאום לגדולה.

וזאת היא תעודתנו בשעה הנוכחית אם חפצים אנו לראות בקרוב את בנין עמנו מתנוסס בתפארתו, אם חפצים אנו לחיות חיים לאומיים מתוקנים, אם חפצים אנו לילך בכחות משותפים לנוכח עתידנו, ישראל אפר.

סקירה בעתונים.

אין זכרון לשקרנים.

בימים האלה, ימי האבל בפעם הרביעית על הרוני לבוב, אף אם אפשר היה שלא לזכור את הנספים בלא משפט הנה אויבנו יזכורנו ונחפזם ישכחו לכסות קלונם וקלון אחיהם וימעלו באינטרסים ארצם, בנציון 40 של הרווואי החביב נרפס מאמר שטנה על הודי לבוב, שהם ממלאים את העיר ומשהיתים את צורתה הפולנית ואנב הוא מזכיר את העלילות הישנות מימי הפולמוס, שבגדו היהודים וירו על הצבא הפולני וכו', כמו שנתכרר כביכול, אך הצבא הפולני לקח מהם נקם ושורה של בתים הרוסים ברבע היהודי מעידה על מעל היהודים, איב מעיד העתון הפטריטי מתוך שכחה, שהצבא ערך את הזכה ביהודים ולא אסירים רותנים, שהוציאו חרותנים מכית כלאם, כמו שהעידו שרי הצבא בימים ההם ואחריהם הממשלה

מפרוסיה, מתרונות כל הערים מיהודיהן, ובשאר הגלילות מקבל העם כל גל וגל של צרות חרשות לבקרים בנענוע הראש ובארישות מופלגה, הממיסה עינינו כושה יותר מכל נדופי האויב.

הנה החורף בא, הבה נקהיל את כל אלה הרוצים לרדת אל העם לא רק כדי לגבות שקלים או להבהר למשרת כנור לבר, נשקרה לתת לעם מה שמנהליו הרגילים מענו ממנו עד כה: תוכן ליהדות ושעם לצרותיו ולשאפותיו.

רפאל פטר.

השוויון בחיי-החברה ותוצאותיו המסוכנות.

תמו שלוש שנים לשלטון הבולשיוויקים ברוסיה וראוי להתבונן בתוצאות המהפכה ההיסטורית הלו.

לנו אין עכשו ולא היה מעולם אף צד וגדנור של ספק, ששוני ניכר לטובה בחיי החברה לא יבוא עיי מהפכה פתאומית והתפרצות של המעמד הפרולטרי נגד הסדר הקיים, אנחנו היינו משוכנעים מצדקת הכלל: "אין משנה כלום אם לא שנית את הרוח" ולא האמנו מעולם בתוצאותיו המועילות של המרכסיסמוס אם ינשימו אותו בחיים ביד חזקה, מפני שידענו, שהאנכיות הצרה שקועה עמוק בלב החברה ולא נהיה מוכשרים לשרש אותה באמצעות פרוות ריקות על-אדות שוויון וצדק חברתי, תקון הסדרים יוכל לבוא רק בדרך התפתחות עיי פרוצס מודרג אמי וממושך ובתקון דרכי התנוך, שיכשיר את הדור לקראת תנאי חיים אחרים ולבחיילה בסדרי החיים הקיימים, בלעדי אותן ההכנות הנפשיות לא די שעבודות המתקנים הסוציאליים הן סיופיות ולא תביאנה לידי שום תוצאות פוריות, אלא שתגררנה אחריהן חורבן נמור בכל ענפי התוצרת, התעשייה והתרבות, זאת הורנו הנסיון בשלוש שנות שלטון הפרולטרים המנצחים ברוסיה, ויש עתה תקוה, שגם אותם האנשים, שהסיסמאות הרדיקליות של חופש, דרור ושוויון סמאו את עיניהם, יפקחו את עיניהם אחרי המפלה של המשטר הבולשביי, אחרי שאלפי נפוחי-רעב מתגוללים בחוצות סוברסיה, אחרי החורבן הקטסטרופלי על שדה התעשייה והחקלאות, אחרי הפוליטיקה המסוכנה של מתקני העולם, שבובו כל רכוש ארצם הגדולה והעשירה להבל ולריק, עתה יוכחו הכל בצדקת השקפתנו הנוכחית וששקך כפי נביאי הריבולוציה הסוציאליית, מוסר כליות יחדור לאט לאט אל לבותיהם וידעו, שמאפע-הבל הן עבודות המהפכיים כל זמן שמשתמשים הם למטרותיהם באמצעים כל כך נסים ואכזריים עד שגם המלכות הצארית היתה גרתעת מהם לאחור, כל זמן שהמטרה תקריש אצלם את כל האמצעים ולא יחדלו משפוך דם אנשים נקיים לשם שאיפותיהם, גם מעריצי הבולשביות נושאי הרגל האדום ברמה יתחילו מעתה לספק בכונתם הטוהרה של מנהיגי התנועה הזאת ובאפשרות התגשמותה ויסנו לה עורף, עד כמה שלא תשנה את דרכה בחיים ולא תחרור מהרעיל את מחות האנשים הנבערים מדעת בסיסמאות מחריבות ומתפיה בלבותיהם את המשטמה המעמדית במקום לעצת בהם הכרה סוציאליית הגונה, הבנויה על הצדק הגמור.

ומפני ששכרון השוויון החברתי נסך רוח עושים גם על רבים מבני עמנו והרעיל את מחותיהם במדה מבהילה עד שלא בנקל יפכו את עצמם ממנו ובניתיים הולכים ערכי היהדות ומתפוררים לעינינו והכחות המעילים יתמו לריק, חובה קדושה רובצה עלינו למחר באמצעות הטפות ובאורים שונים את פרוצס התשובה של תעתועי הבולשביות, לדבר ולחזור ולדבר על לב העם להראותם את הסכנות הכרוכות בעקבות אותה התנועה לקיום עמנו ולהעמיד את המושעים עיי המליצות המצללות על-אדות חופש וצדק על טעותם

הומיות, בכל קרנות השוקים והרחובות אצל שלחנות מכוסים במפות לבנות, כאותה חכמה המתוארה בספר מישלי הקוראה בחזות קריה: לכו לחמו בלחמי ושתי ביון מסכתי! וערת ילדים וילדות כרוכה אחי כל מטרונה כזאת ופושטים על כל עוברי דרכים לאמר: תנו לתכלית צדקה פלוגית ובטרים ישמע העובר מה אמרו לו וכבר מטלית של גיר דבוקה על דש מעילו ואין מפלט. מנהג יפה הוא זה, האין זאת? ומינסד הוא גם בתורתנו: כוסין לצדקה, אבל מה נעשה והמהדרין מן המהדרין שלנו, המרחיקים ללכת ככל מנהג יפה עד הקצה האחרון, עד אשר ירבין העם תחת משאו עברו גם בזה על לא תוסיף ועל אל תצדק הרבה עד אשר השניא כבר גם את הסתנה היפה הזה על העם וכבר היא מתקצף ובוטט במזכים אותו במצות 'ותר מכפי כחו ורבים פורקים מעליהם גם עול מצוה זו ומעליבין באותן העלמות. המקדישות כחן וימיהן לדבר מצוה, כל יתר כנשול רמי, אין לך כבר יום שאין בו, זבירקא' ברחובות היהודים בעירנו והעובר בשוק צריך לשלם מס, טפיס' הוא, שאין מרשים להם לקבץ אלא ברחובות היהודים לבד, אע"פ שיהודים עוברים ושבים מצויים ברוב רחובות העיר, שמא ישעה ח"ו קתולי ויהן נרבה לצדקה יהודית, אבל לצדקה קתולית מעמידים שלחנות גם ברחובות היהודים, לו היו כל העוברים רק עשירי העם החרשתי, אבל הלא אין הדבר כן! העשירים יושבים להם ספונים בלשכותיהם ובהיכלי חמדתם ומזקרים רגליהם מלעבור ברחובות היהודים, וכמעט כל העוברים והשבים שם הנם מדלת העם, חגרים, משרתים, פועלים וסתם חלכאים וקבצנים שונים, העליהם נטיל את עול פריסת כל מוסרי הצדקה שבעיר? אין לך גול גדול מזה, נכאי אותם המוסדות רוצים להקל מעליהם את העבודה, ותחת לטרוח בעצמם לבקר את עשירי העיר, יבקשו להם נערות בתולות טובות לב, לשבת כל הימים בראש הומיות ולהתנפל על עוברי דרכים דלים, והעם הדל מתרעם ומקלל בסתר ואינו יכול עמוד מפני הנכאים החורשים עליו רעה, לתת צדקה יותר מכפי כחו, כדי להקל מעל שכם העשירים את עול כלכלת מוסרי הצדקה, על יועצי העיר היהודים להעיר את אוני הממונים בשלטון העיר, שלא יהיו וחרנים גדולים כל כך כמתן רשיונות לגבות צדקה ברחובות היהודים מאת כל עובר ושכ.

בפורין הקמנה.

אוטונומיה לגליציה, קול ממלכות הברית הולך וחוק ממערב, להבדיל את גליציה המזרחית מן המדינה הפולנית ולעשותה לחטיבה בפני עצמה, כדאיו לארץ, שירב יושביה אינם פולנים, לקרוע את גליציה המזרחית מן המדינה לגמרי אין דורש, כי או תחיה הארץ הקטנה לטריטוריה לכושיביים, כאוקראינה הגדולה, אבל עכ"פ צריך לעשות הבדל באוטונומיה, שלא תחיה הארץ כחלק מפולין, אלא כארץ ורה, העומדת תחת חסות פולין והשנתתה, אך המפלגות הפולניות אינן חישות למלא את דרישות הממשלות, מקוות הן, שברבות הימים יצליחו להפוך את יושבי גליציה לפולנים או לחובבי פולנים ולא יהלמו עוד להקדע מהם, רק הסוציאליים הפולניים מהרו להראות, כי אנשי צדק הם והציעו כסיום סדרי אוטונומיה לגליציה, הדומים קצת לאותה האוטונומיה, שהיתה לגליציה לפנים באוסטריה, דומים הם גם כשיטת העלמת העינים מן העם היהודי היושב בגליציה המזרחית וממלא את כל ערו באופן שכל זר הבא לגליציה ידמה, כי הארץ מלאה יהודים ואין זולתם בגליציה, בארץ לפי שיטתם רק שתי אומות: פולנים (ובתוכם נבלעים היהודים) ורוחנים, שתי לשונותם תהינה שפות בארץ, לשתי תרבויות ולשתי דתות תרנא המדינה לכלכל צרכיהן ואין זכר ליהודים וליהדות, וזה הצדק הסוציאלי וזהו התקדמות רמוקרטית פה, ולעומת זה אין הרוחנים רוצים באוטונומיה, אלא במדינה נפרדה לגמרי, שאין לה עם פולין כלום אלא ברית, והם תובעים בפירוש

וכל העתונים הפולנים פה אחד, גם ליהודים אסור היה ואסור גם היום לשנות את הנוסח, מי הוא אפוא הבוגד ומי משקר? ומי משחיר את פני הפולנים בחוץ לארץ, היהודים או צורריהם הפאזיוטים הנוראים?

גם לעתן האנטישמי הווינאי, רייכספאסטי אין זכרון, עד הימים האחרונים ממש היה מעריץ את הקנאים האונגרים שופכי דמי יהודים נקיים ועושי כל תועבה בשם הנצרות וכל קדושה, לטהורים וקדושי עליון כמלאכי השרת עשה העתון והיא את אותם הרשעים האחרים, שהלך עם כל קדושי הכנסיה, עתה אחרי הפרס את המהפכה שזממו חובבי המלך האומלל לעשות באונגרים ולקחו את המלך בשבי, למסרו בידי מבקשי נפשו, הוא מקלל ומחרף את אותם קדושי עליון ושם אותם לבוגדים, לרשעים, ללסטים ולרצוחים, אין זכרון לשקרנים.

מתהפוכות הזמן.

לישראל מותר ולנכרי אסור.

קארל בן אטא עומד במדרגה גבוהה במדת עבודת הצבור ואת המדרגה הנכונה צריך ליהם לו כבר במה שהתורמם אל מרומי הרקיע לעוף ביעף כנשי על טרפס, הוא אינו שואף לעבוד את הצבור מ'י' א' ה' כשכיר וכפיקר, כי העם לא צוה ולא דרש ממנו לעבוד, אלא מאהבה, אהב הוא את המלוכה אהבה רבה, אהבה עזה כמות, שכדאי למסור נפשו עליה ואפילו מלוכה לרנע שוה בעיניו לתת עליה את נפשו ואפילו לנפול בשבי מיד לכל ימי חייו, כאותו הזוב המורה אל תוך להב הנר, להנות מן האורה לרנע והוא מהבהב את כנפיו ואת רגליו ונעשה בעל מוס לכל ימי חייו.

אך זהו ענין שליו ואין לאדם רשות להתערב בדבר; קארל סבר וקבל עליו את גורלו, שהיה יכול לשערז מראש'אנחנו מה, אולם דבר אחד קשה לי בזה, איש אחד בקש למלוך מעצמו ורעש אדיר קם באותה המדינה ובכל העולם, כאלו עמודי השמים רופפו, והרי אנו מכירים כלנו מדינות שלמות, שכל אחד מריבנות שריהן, סקדיהן, ממוניהן, שומריהן ונוטריהן רואה את עצמו כמלך גמור במקומו, יפתח בדרור כשמואל בדורו, עושה מה שלבו חפץ, רודה, נוטל, לוחץ, מדכא, נוטל מזה ונותן לזה, כל חוק משחק לו ולכל טובת המדינה ילעג ואין ממחה בידו ואין פוצה פה ומצפצף, כאלו כך הוא מנהג העולם ואחרת אי אפשר, ומפני מה לכל אלה מותר ולקארל אסור? והרי הוא מלך בן מלכים ומלכותו נפלה לו בירושה, מי איכא מידי דלישראל מותר ולנכרי אסור? יציב בארעא וגוירא בשמיא! חוששני, שגם זה שי"ך לסוג אותם הדברים, האסורים רק ליהודי, אבל לצבור אדרבה לצדקה תחשב להם ותבא עליהם ברכה, כגון שפיכת דמים, גול ועוד.

הפכפך.

מדינה ומדינה ומקריה.

בקראה.

מכתב אל העורך.

הפושטים על עוברי דרכים, מנהג חדש בסדר הצדקה תפסש בשנים האחרונות, שלא עלה על לב הקדמונים וגם הנמרא שלנו שהשכיח מאד על דל, לא ידעתהו, מושיבים עצמות בראש

בעלילה בואת יותר מאשר בנפלתו והוא מתאמץ בבית בלאו להביע שנאה ליהודים, כדי לגולל מעליו אשמת השפעה יהודית. אבל טענה העורב, שונאיו לא יתנו להוציא מידם את תחבולתם היקרה, לעשות את היהודים ממלאי מקום השטן, שאין להזכיר שמו מפני הבושה. זה עתה נוסדה מפלגה אנטישמית חדשה באשכנז בשם "מפלגה סוציאליסטית אשכנזית" (מרמה מחוצפה) ובאספותיה הם מקללים את הקיסר ביחד עם היהודים, שפתוהו והשפיעו עליו להביא שואה על אשכנז.

דע מה שתשוב. המניסטר היהודי באשכנז ראטינאו הנד לאציל פרוסי שונאי ישראל את האצמה. להנלי התנצלותו של ראש הממשלה ווירט על המניסטר היהודי כלפי המסטינים הזכיר עתון יהודי בהמבורג מכתב, שכתב ראטינאו זה לפני 10 שנים לאציל פרוסי קנאי: הממשלה מרימה לכל המשרות הרמות את היהודים המומרים, שאין פשיעתם בנועם ובאמנות אבותיהם מוסיפה להם לא הכמה ולא נאמנות. ובכל זאת הרי מודים אתם, שהמסומרים ההם מביאים תועלת למדינה. מזה תוכל ללמוד איזו תועלת היו יהודים נאמנים מביאים למדינה, שהרי אינם פושעים ולא מוכרים את לבם בכצע כסף.

בארץ ישראל.

קטע ממכתב פרטי. ירושלים, י"א אב תרפ"א. יקרתך קבלתי והיתה לי כאמת לעונג רב; אנכי לא הודעתך עיד עלייתי לאי וגם מכאן לא כתבתי לך רבה אולם ידועתך הנאמנה חפשה אחרי מעבר לימים ומצאה אותי פה. כן, זאת היא ירושלים... האויר פה יפעל על בריאותי לטוב; עסקים מפורטים לעיני איך לי עוד. באתי הנה להכשיר פה קרקע להתיישבות בשבילי ובשביל חתני ובני ביתי וכאשר אאמין כבר הכינותי במקצת. אני מיסד פה בית חרושת לתעשיית אבני מלט אבנים לבנים, רעפים לננות, טבלאות ורצפות. מדרגות וגם צנורות להספקת מים ומרזבים, לעיני איך לי עסק אחר ואיני משתכר כלום. כאשר אקוה יבאו בעוד שבועים כל בני ביתי הנה ויביאו לי שאר המכונות, אשר חלק מהן כבר הבאתי הנה כעצמי; או נתחיל בעבודה תמידית. המאורעות העומים ביפו וכמושבות פעלו גם עלינו פה באופן מדאיב ומרנין מאוד. גם בעיני היהודים יושבי הארץ ערך הנציב היהודי הרבה. אבל בכיו חובת ישוב הארץ לא תוכל למוש מצב היהודי הנאמן לעמו ולו ראת פה את ההלוצים ואת עבודתם ומרצם, כי אז לא יכלת להתאפק מלקרוא. עוד לא אברה תקותני; אני לעצמי נהייתי פה לקטן-אמנה בשאלת שיבת ציון, והומן הקצר אשר אשהה פה שדר ממני את האידאל שלי, אשר נשאתיהו כלבני חמשים שנה. לא אוכל להאמין עוד באפשרות גאולת הארץ והתפתחותה במוכנו או לארץ ישראל; ובכל אופן לא אאמין שהצהרת בלפור, החלטת סן רימו והנהלת הממשלה ע"י נציב ב"ב יוכלו להשיב לנו את ארצנו. אבל למרות שנפגמה אמונתי זו, לא אפקפק אף רגע בהתפתחות ארץ, פלשתינה למדינה מאושרת, מאחר שהיא הולכת ומתפתחת לעינינו תחת הנציב היהודי. גם אני מאמין שאיזה אלפים יהודים, שיעלו בהדרגה הנה, יראו פה, אף כי בתור מועט, חיים טובים, חיי חרות, צומנים, לתקופות, ולזאת לדעת היא חובת כל אב יהודי, יהודי, שיש לו האפשרות לזה, לבוא עם בניו הנה ולהאחזים על הקרקע או לישבם בערים, ואולי בסוף הימים באיזה אורח פלא סוף סוף תשוב הארץ, ארץ חמדתנו לנו גם למורשה. בכרכת שלום ידריך אוהבך י. ה.

הערת המערכת. הכותב הזקן היה כל ימיו ציוני פנאי טיצוני ומסור בכל לבו לרעיון התחייה היהודית בראשית סלחמת העולם נשבה מגליציה לרוסיה וסבל הרבה מאד ורועה נשכרה וזוהי סבת ספסומו. פרסמו דבריו להראות שאפילו אדם ניאש ונכאה דואה אחרית

זכיות אוטונומיות שלוש אומות שבארצם. אנחנו לא נוקש אחרים ומכיש שלא נתחבר להם, כי אנו יודעים כבר את טעם האוטונומיה היהודית במדינה אוקראינית. אבל הרוצים הם הפולנים לבקף אותנו ללכת אחרי הרוסיה. בדי להתנפל עלינו אח"כ בטענות פשע? לא נכשל עוד יש מי שישמע קולנו ויזכור את ברית וורואל, המבטיחה גם לנו זכות אוטונומיות הרבות.

בפולין.

גר או אזרח? הצירים היהודים בסיים הציעו פעם לפני המניסטריון לצבא חבילה רבה של ראיזות והעדאת עדים. כי הנגראל בלקיבלחוביץ, ראש הלסטים הידוע, המתנור על אדמת פולין, שפך דם אלפי יהודים נקיים, גול, אנס, ועשה תועבות איומות במלחמותיו כביכוד ברוסיה הלכנה ודרשו להעמיד אותו ואת אנשיו לפני ביד הצבא, לשפוט על רשעתו. המניסטריון ענה תמיד, כי אין אלה אזרחי פולין ואין לשופטים פולנים רשות עליו. עתה דרשה ממשלת רוסיה לגרש את הלסטים ההם כפי שהתחייבה ממשלת פולין בכרית רינא. הרשע, כפחדו פן יפול בירי שופטי הבורשביים. הביא ראיה, כי הוא אזרח פולני, כי יש לו נכסים בגליל רוסיה הלכנה, שנשלח לפולין לנחלה. עתה מוענים צירי היהודים ממה נפשך: אם הוא זר הלא גרש יגרש לרוסיה ואם אזרח פולני הוא, תעמידהו הממשלה לפני ביד פולני לשפוט על תועבותיו. הבה נראה באיזה דרך תבחר הממשלה. אם תניחהו בשלום על אדמת פולין ותעלים עיניה מתועבותיו, הרי תופרנה הברית הוורואלית והחוקת הפולנית גם יחד.

ברוסיה.

שרפת עיר יהודית. העיר משרטוביל בגליל קיוב נשרפה כולה. כשזו אלף יהודים נשארו כחורף בלי גג ובלי לחם ושםרה.

הגזירה על היהודים. בניירה, שנגזרה על היהודים ושאר מוסדות הלמוד הדתיים בכל רוסיה מחמירים בכל חומר הדין. הממשלה מקימה בכל עיר חבלי קומוניסטים יהודים קנאים, להלחם ביהודים התרדים מחזיקי היהודים והישיבות ולקחת את המלמדים לעבודת הסרך.

היפנים מגינים על היהודים המניסטר היפני לעניני החוץ שלח פקודה אל כל הקונסולים היפנים בסביר, להגן על היהודים הנרדפים שם.

אר"ט. החברה להרגיע את יהודי רוסיה לעבודת האדמה אר"ט קבלה יריעה ממוסקבה, כי כלי המלאכה ומכשירי העבודה, שנשלחו ליהודי רוסיה מאמריקה, הגיעו למטרתם ויפתחו את בתי המלאכה ובים לתעשייה.

באשכנז.

לא הועילה ערמתו. ערמה קבועה יש לעמי אירופה בזמן הזה; כל דבר רע, שהם רוצים להשניאו ולמאסו ולהרחיק את חבריה ממנו, יאמרו, כי מעשה יהודים הוא או בעצת יהודים הוא בא ובכלל יש לו איזה יחס ליהודים. לסנים היו אומרים על דבר שנוא כזה, כי מעשה שטן הוא, אך מאז הר"ה, האמונה בזה שאחר הטבע, יבוא אדם מן הישוב להזכיר את השטן, ולמלא את המקום הריק בלשונם ובהגנים העמידו את היהודים במקום השטן, כי אפילו חפשים ברעות מיחסים ליהודים איזה כת נסתרת הדומה לכה אלהי של הקדמונים, ובכן כמלת האשכנזים ושפלותם אינן מעשי שמים ולא מעשי השטן, אלא מעשי היהודים ולפי שלדברי הכל הקיסר וויטהלס הוא ראש האשמים במלחמת העולם הרי בהכרח הלך בעצת יהודים או היהודים השפיעו עליו שלא מדעתו בכה איזה קסם. והקיסר האומלל מחבויש

בטרם התחילה מלחמת אורחים. כפי הנראה ישלחו הממשלות את כל המשפחה של פסולי המלכות בשבי אל האי מלטה באיטליה. האוסטרים השתמשו גם במקרה הזה לעשות פגיון חדש בנורסט ליהודים. — גם הפולנים וגם האשכנזים קבלו עליהם את משפט אונות העמים בדבר שלזיה והמרק הפולנית מוסיפה לעלות בערכה. — גם הטשנים יקחו 10 כפרים משלזיה העליונה. — בשבוע הזה נחתמו דברי הברית בין פולין ובין העיר החפשיה הנציג. המסדרים את כל הענינים המדיניים, הכלכליים, המשפטיים, המכסיים והספניים. — מראשית החדש הבא יבטל המונפול על צוקר ובמקומו יקבע מס מכל ק"ג צוקר 200 מ"ק. — בארצות הברית באמריקה נמנו עתה שש מיליון חסרי עבודה מפני המשבר המסחרי, שאין אמריקה יכולה להוציא סחורותיה החוצה. — צינדי דרישות המניסטר הפולני מיכאלסקי להאריך את יום העבודה, הוכירו העתונים, כי לאנגלים יראי השמים והאדוקים בדת אין בכל השנה אלא ששה ימי חג חוץ מיום א' בשבת, להולנד 8, לשווייץ 10, לאשכנז ולספרד 11, לאיטליה ולרומניה 12, לבלגיה 13, לאונגרים 15 ולפולין 21 ימי חג בשנה חוץ מיום א' וחוף משבעה חגים החלים ביום א'. 13 ימי עבודה חסיד פולין גם בקבעה 46 שעות עבודה בשבוע, בעוד שלארצות אחרות, שקבלו 8 שעות עבודה, יש 48 שעות עבודה בשבוע. אבל ישנן יותר משלושים מדינות בעלות תרבות רבה, שלא הנבילו כלל את שעות העבודה. רוסיה ואשכנז בטלו את הנבלת שעות העבודה, רק פה נלחמים הכל בעד הבטלה הקדושה.



עדת הקראים בארץ ישראל.

מאת ראובן פאהן.

לפי דברי הקראים (הראשון שכתב זאת היה בעל ס' הלוק הרבנים והקראים, שחי במאה ה"ב) עלו מכבד ענן וקבוצת אנשים — שישים במספר — מסלחם ומשימם של הקראים, כבר בזמן התהוות הכת והתיסדותה (ערך שנת 750) ויסדו עדה קראית בירושלים. יש גולים לדבר, כי מימוש הידיעות על-דבר תולדות ענן הוא שגור, כי באה אחרי כן ההגדה, ועשרה את חייו בור הדמיון ואחת מאלו ההגדות היא, כי נטש ענן את ארצו בכל והשתקע בירושלים. דברי פוננסקי במכתבתו, ראשית התיישבות הקראים בירושלים, ואולם אם גם נאחר את התיישבות הקראים הראשונים בירושלים עד לאחר זמנו של בנימין, שבא אחריו ענן לעמד בראש הכת, הנה עוכר-היא, כי הישוב התחיל פחות או יותר בזמן צמיחת הכת. צריך להסתכל בחייון הזה: קבוצת מצער של אנשים, השונים בדעותיהם מיתר העם, עוזב את ארץ הנולד ועולה לארץ הקדושה, לבקש חוץ לעצמו בדרכו השונה אשר בחר בה, בישיבתם בירושלים, מוצאים הם ספיק נפשי וסער מקומי. הרבנים הסכימו בעל-כרחם אל הגלות והסכימו אליה, להיות להם היכולת בחור קבוצת רב התי על אדמת נכר ומסתח שם את חייו על-פי מסורה ההולכת ונטוה הולכת ומשתוורת. לא כן הקראים. בהיותם קבוצת-מעט, השולל את ההוה ואת העבודה הרוחנית הנעשה בנוסח מצד הרבנים, היה נשמת הקרקע תחת רגליהם, אלמלא שבו אל העבר בכל הקיפו ואלמלא שאיפתם לחדוש עתידו כפועל, נניעתם עם הארץ היתה להם תנאי הכרחי. הרת הקראית מולדת בכל שבה לציון וסבלה שם את חווקה וקדושתה. בתור, אבלים, בתור, אבלים ציון 1) חיים הם על אדמת הקדוש. נזורים מן הכשר ומן היין, מן החיים וששונם. מתמכרים לאנחות וצעקות על שבר ציון

(1) בעל הלוק הרבנים והקראים מורה על ענן וסיעתו בעל החלוצים הראשונים, לאבלי ציון, ושיא סתננסקי האריך בזה והעלה,

בית כנסת אצל הכותל המערבי. תפון יפה נתפנה בירושלים. יהודי ירושלים היו נוחנים עד כה, להתפלל אצל הכותל המערבי של ביהמ"ס רס בערכי שבתות ולערוך תפון הצות, כי תפלת שחרית לא יכרו להתפלל תחת כפת הרכיע באין אפשרות לקרוא בתורה. עתה פנו עסקנים יהודים חרדים אחרים בחצר אחת הסמוכה לכותל וערכום לבית כנסת להתפלל שם בקביעות. בר"ה ויו"ט כבר התפללו מתחת הכותל ונכנסו אל ביהמ"ג להריאת התורה.

צרפת עושה תשובה. כל הקונסלים הצרפתים בא"י ובסוריה קבלו הוראות מפאריז להתייחס בחבה וברצון לתנועה הציונית. מוכן מאלו, שזה לא נעשה בלי השתדלות רבה וחשובה.

ערבים חולקים על צרי יהודה. בערי הגליל כמו עזריים בין הערבים נגד התנועה האנטיציונית וחבורת שלמות נוסדו להלחם במלאכות הערבית, שיצאה למערב, להיות דשטן ליהודים. גם רמחמדים בהודו קוצפים על התנועה הזאת היוצאה לא מתוך המחמדים, כי אם מתוך קתולים קנאים ברומי ובצרפת והם מסיתים את הסורים ושוכרים מסטנים.

באמריקה.

עזרת נדיבי אמריקה. בסוף החדש שעבר נאספו עשירי היהודים באמריקה ובראש יוליוס רונוואלד, מורננטו, וורבורג, ולואי מישל, לסדר קבוצת 14 מיליון דולר מחדש לעזרת אחינו האומללים ברוסיה ובשאר ארצות המזרח.

ברכת נשיא. נשיא ארצות הברית נמלאל הרדינג פרסם ברבת ראשי-השנה לכל העם היהודי, בברכתו הוא מבטא אי-יכולתו לתאר את כל הטוב, שמעל העם היהודי ועודנו פועל לכל האנושות וכי תועלת היהודים מתרבה עם בטול המשפטים הקדומים, שהיו הונים נגדם. הברכה הזאת היא מהאה נגד התנועה האנטישמית שהתחילה להתפשט באמריקה.

קרן היסוד. בכל ערי אמריקה נקבעה לשכה לקבוצת קרן היסוד. עד כה חתמו על מיליוני דולרים ונכבו ששים רבוא דולר. אך ההוצאות עולות לייב אהווים ממאה, עתה מתכוונים לקבלת מלאכות ציוניות וסקולוב בראשה ויתחילו תעמולה ביתר עוז.

פרופ. גטהרד דויטש ז"ל, בסניסנאטי נפטר זקן ושבע ימים החכם החוקר היהודי הזה, שהיה בקי בחכמת ישראל במובן האשכנזי וכתב כמה מאמרים וספרים בחקירת דברי ימינו. הוא הורה שם תורה בביהמ"ד לרבנים.

קנדה בכונני ירושלים. יהודי קנדה מקבצים מיליון ל"ש, לסייע כבנק בבנין א"י על יסוד עסקי שותפים.

אמבסדור יהודי. ממשלת ארצות הברית מנתה את העתונאי היהודי לוי איינשטיין לציירה הראשי בטשכונסלובקיה.

השבוע בכל העולם.

האצילים האונגרים סתו שוב את מלכם קארל לשוב ולמלוך עליהם. קארל נסתר בקלות דעת ובא עם אשתו מעוסף באוירון והאצילים קבצו לו מהרה חיל צבא ובקשו להניח אל עיר הממלכה ללכדה. סכנה היתה בזה לכל אירופה, כי כל המדינות הסובבות את הני היו נבונות למלחמה. אך גם הפעם נברו עליו חיל ההמשלה ותפשו אותו ואת אשתו ואת יועציו האצילים ושמו אותם במעמר

את המאורעות ההם מתאר סלמון בן ירוחם (גולד כפסמאט בשנת 885 ומת בשנת 960), שחי אחרי בן-מאיר וגורע בתור מתוכך קראי נגד ספרי הרסיני. וזה דבריו (בפירושו לתהלים): כנודע יותר מחמש מאות שנה, בשעה שהיתה העיר הקדושה תחת יד היונים (הנוצרים), לא יכלו בני ישראל לבא ירושלימה, כי היה בזה משום סכנת נפשות. כאשר נוסדה מלכות ישמעאל, נתנו להם לבא העירה וזמן מרובה ולאחר כך העליצו עליהם, כי שותי יין ושכורים הם וכו' ונרשו אותם לרבע מיוחה, מקום שם התירו להם להתפלל, ואסור היה לצאת משם העירה, עד כי חפצו לגרשנו משערי ירושלים כלילי. (8) הגזירות והמלחמות ההן לא רק שלא יכלו למחוק את עקבות הישוב הקראי בירושלים, אלא שנמצאה בתקופה ההיא התנערות רוחנית וימי פריחה לקראות, חכמים מלומדים, חוקרי הלשון העברית ומבארים במקרא. סופרים מפורסמים בתורת המצות והפילוסופיה כמו בומן ההוא. אחד מגדולי התקופה הוא סלמון בן ירוחם, הנזכר, שגורע בתור מפרש המקרא לעיבת. בפירושו נמצאים זכרונות רבים מקורות ישראל בזמנו בירושלים.

(עוד יבא)

- (5) סהל בן מצליח מביא באגרתו, כי קראים ישבו בירושלים ובכרמלה ולזוגין מחליטו, שיש לגרוס ברמלה (ירושלים תרע"ז).
(6) ע"ד המדקדקת הזאת עיין מאמרו של בורנשטיין בס' היובל לסקולוב. (7) דוגם (ירושלים תרע"ז).
(8) נייבויער דאקומענטע אויס סט. פעטערסבורג.

דולרים.

(מעשה שהיה, מסופר מאת נשיא חברה.)

זמן רב לא יכולתי לשית עצות בנפשי ברבר החברה. כולם, מן החברים הפשוטים עד חברי הועד, נעשו עצלים במחילה ודלדלו מהתעניין בחברתנו ושכחו את חובתם. אף אחד מהם לא זכר לשלם דמי-חבר וגם כאשר תבעם המשמש, השתמשו בתירוצים שונים ופטרותו בלך ושוב. חדר החברה היה סגור כל ימי השנה ואיש לא שאף ולא דרש לשכנו. קופת החברה יתהר ריקה ולא שלמתי דמי שכירות במועד. ובעצבתי לא דחק, אדרבה שמח על משבתנו, כי ישלו תואנה להוציאנו מן הבית וארב לנו כחולד על טרפו. המשמש, שאני משלח לבנות בשכר, היה מתאונן באוני על קשי הדל, שאינם חסים על עמלו. ואת חברי החברה אינני מוצא בשוק; המה כנראה מתחמקים מפני.

מועד האספה הכללית השנתית כבר עבר זה כמה ואי-אפשר להקליף מכל בני החברה לא רק מניין, אלא אפילו, מוומין. לא הועילו אנרות ההומנה, ששלחתי לכונסם, לא חרדו אף לכוון, שפרסמתי בעתונים. לא הביאה פרי אף ההתראה, שהאספה תהיה כשירה בכל מספר חברים שיבואו. כל הערב ישבתי על הדוכן והפעמון בירי ועיני נטויות אל הפתח; אבל חוץ מן המשמש לא פתח איש את הדלת. רגש יאוש תקפני, לבי ככה בקרבי ושנאתי את כל חיי הצבור ואת כל משרות הכבוד וגם את האנשים עצמם. אלמלי היה לאף ידי, הייתי מענישם על זלזול בכבוד החברה ובכבודי, לא אטחול להם כל ימי חיי. כל כך עמל ומרץ הקדשתי לחברה עד שיצאתי וכוונתי ועתה עלי לעמוד לבדי על נסיסת מעשי ידי ולראות בנפחה נשימתה האחרונה. מרוב יגון החלשתי, לעשות קץ לעמלי ושלחתי הזמנות חדשות אל החברים, שיבאו לבטל את החברה ודחשבות זכרה ולהועיל מה לעשות בכלי החברה, את מי ליבות בירושתה. אך גם על זה לא נענה איש. אינם רוצים אף לבוא להלוות המת.

ומסגפים את גופם לכפרת עון בתור בעלי תשובה (2). כן נותנים הם צויה לכתתם וקובעים אותה לכל המורים בתורה הכתובה. מכאן יצאה גם תוכחתם לכל העם, לדקדק בדני טומאה וטהרה. לכפר על עונות ישראל. הדנים האלה היו עיקר גדול במחלוקת, כי בעלי התלמוד נהגו בהם קולא ובטלום משבטל אפר הפרה. הראשונים האלה של הישוב הקראי בירושלים וכו' לזכרון נצח בכתתם, כמסדרים וכמכונים את גאולת העם והארץ. ידועים הם בשם המשכילים, שהמליצו עליהם את התואר הזה על הדרך הכתיב, והמשכילים יוהירו כוהר הרקיע — או התאנים הטובות — ונטים זה נשאר לדורות בספרות הקראים (3).

מלבד העדה הירושלמית, נמצאה עדה משלהם גם ברמלה. בעיר הזאת חי מאריך הרמלי (4), שנשמה אמנם מן הכת הקראית והתורה לה דרך אחרת. בתורה שבעל-פה כחש, אך לא היה ממעריצי ענן ונפרד ממנו בדעותיו. בעלי כתתו הנוהים אחריו ומתנגדים להקבלה — המסורה — נקראו בשם הרמליים על שם העיר וגם המלכים על שם מוסד מאריך. אחרי כן קבעו שם מושבם גם מן הקראים (5). ואולי נבלעו זה בזה והיו לאחר זמן לאחדים, גם במקומות אחרים בא"י חיו קראים — כן למשל אפשר לשער כי נמצאו גם בטבריה, כמוכח משם מדקדק יורה הטבראני — אולם עיקר שונם היה תמיד בירושלים. כאן נמצא מרכז הקראות בזמן ההוא, ומפה נתפשטה השפעתה בין כל מחזיקה בארץ והוצה לה. ישובם בירושלים הגיע להתפתחות כל כך מרובה, עד כי מעבורתם מבסנים לבסוסה של הכת יצאו לעבודה מחוץ, ונהפכו ממגנים לכובשים. ונועזו לרבוש נפשות לכתתם בהסיתם בפה ובכתב את הרבנים להתחבר אליהם ולקבל עליהם את הדת הקראית, וכנבים השתמשו גם בכחם. זמן מה היו תקיפים על הרבנים ודרפום. בארץ ישראל חי או אחד מגדולי ישראל וחמיו ושמו בן-מאיר, שהתיחס לזרע הדל וגורע בתור בייסלוגותיה של הרסיני בענין קביעת המועדים (6). משני מכתבים, ששלח בן-מאיר לבבל (בשנת 928), נראה, כי הקראים השתמשו או בתקיפות למעשי אלמות ולרדיפת הרבנים בירושלים. בטעם זה הוכרה לפנות אל מנהיגי הדור בבבל, שישתדלו אצל הממשלה הראשית ויבקשו מאתה חסות והגנה נגדם (7) ואמנם כחם נחלש בעזרת הכלף, אז נהפכו הרבנים מנרדפים לרודפים והחרימו את הקראים (בזמן ההוא הל גם הפולמוס של רסיני נגדם). ככה נמשכו המחלוקת והרדיפות מצד שני המחנות איזה זמן, עד שבאו מאורעות מדיניים ושמו קץ לזה. כשהגיעו רדיפות מן החוץ עלידי נוסעי הצלב, אשר לחצו אותם גם יחד, חדלו בצרתם המשותפת לדרוף זה את זה.

כי אבלי ציון בנוסח זה היו בין היהודים ומכאן בא המושג הזה להקראים.

(2) ואלה דברי סהל בן מצליח, המאוחר בומן, על-דבר העדה ההיא: זה מנהג ישראל אשר נהרצו ומתאות העולם, נוודו ומאכילת בשר ומשחות יין נואשו... וצפר עורם על עצמם... עזבו מסחרתם ושכחו משפתתם... נמשו ארמינים ושכנו קנים... נאנחם ונאנקים ועד שבר ציון צועקים (נשים גבורים) הם ששים משכילים מוכיחים ומלמדים לישראל טמאה וטהרה והם מכפרים עונות ישראל ובהם תבא הגאולה לישראל, ובעל אורה צדיקים המאוחר כותב: ...ואז קם הריר עין הנשיא ועזב את ביתו ונתש את נחלתו ואת כל רכשו אשר רכש בבבל ולקח עמו את בניו ותלמידיו וחביריו ואת כל רעיו ומיודעיו וילכו לירושלים עיר הקדש וישבו שם ובנה שם את בית הכנסת היכל ויין מקדש מעט אשר עומד שם עדיין היום ביד אחינו הקראים. — וכבר הוכיח את משונתו ופוננסקי בהקירותיו הנכותות.

(3) זכרו מרחוק את ד' ירושלים, כמשכילים אלה ענן נשיא ראש הגולה נישא ישראל ורועיו נע וכו' ותאנים הטובות יושבי ירושלים (מסי המצות לבנימין נהגור).

(4) עיין אדותיו מאמרו של פוננסקי (ירושלים כרך " ע"97).

רבותי! השמעתי קולי, עלינו לחדש בתחלה את החברה ולהעמידה על בסיס חזק, שתהיה בתקיימא ולא תתנון כמו עד כה מאדם אנשי-מעשה, צריך לבחור לועד חדש אנשים רבי פעלים, שיחפצו לעבוד עבודת הצבור ואנב נליתי קלון הער הקודם, שהתרשל בחובתו והביא את החברה לידי נסיסה, פרמתי לאלתר שמות אנשים חדשים, הראויים לפי דעתי לעמוד בראש וכולם נתקבלו בלי נגוד ונבחרו אן-בלוק, מקוצר-רוח ומכלין-עינים.

והדולרים; מה הם עשרת אלפי הדולרים? נשמעו כבר קולות תרעומות.

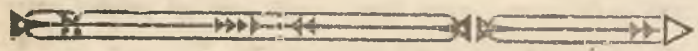
או קמתי, צלצלתי בפעמון בחוקריר וכך אמרתי: רבותי! איך לא תבושו? איך לא תכלמו לפשוט ידיכם תדיר לבקש נדבות מאת אחינו באמריקה? איך לא ימלאו פניכם קלון להנות מממון של צדקה והרי יש ביניכם כמה אנשים אמידים, שמקומם צריך להיות בין הנותנים ולא בין המקבלים. באה העת לעשות קץ לשנוורות הללו ועת להסתלק מעל שלחן זרים ולשלם חובותינו מכיסינו אנו. הלכך שמה אני רבותי לבשרכם, כי אמריקה לא שלחה לנו מאומה, תחי אמריקה! תכא עליה ברכה! אורחה השנוורות! בעצמנו ובכספנו נכלכל את חברותינו וכל צרכי צבורנו! בכח עצמנו נמלא חובותינו ובוה אני מסיים את האספה.

הנאספים הורירו ראשיהם בבושה ורבים נחכו על ערמתי, ובנוגע לחברתנו הנה היא עובדה עתה בשקידה, כה לחי! בית החברה מלא בכל ערב והאספות נקהלות בלי עכוב. מי יודע, אולי בסתר לבם עודם מאמינים באפשרות קיום עשרת אלפי דולרים.

לורנטה (נומנט).

אל הבוראים.

אלה ששלמו כבר את המחיר, המודם יואירו להוסיף ע"פ המחיר החדש, למען נוכל עמוד, מר"ל "המצפה".



ארץ ישראל.

וסוריה הדרומית. ספר המסעות. חברי ע"פ הזמנת חברת אהספרם ארץ ישראלי ישעיהו פרס בירושלם. עם 3 מפות, 5 תבניות, 2 תבניות וגם 4 תמונות אמנותיות מאת א. מ. לילין. הוצאת בנימין הרץ ירושלם — ברלין — וינה. ספר נחוי לכל הרוצה לדעת את ארצנו לכל פרטיה ומקצועותיה. את כל מקומותיה, זכרונותיה, יושביה, דרכיה, מנהגיהם וכל הנוגע להם, את בעדי החיים והצמחים שבה, את הריה, נחליה, דרכיה ואת תנאי הנסיעה בה ואפשרות הישוב וכו'. הספר נחוי ביחוד לכל הנוסע לא"י ולכל מי שיש לו קרובים שם. שום חלוי ועולה גולה אל ישכה להכין ספר זה בכיסו. מחירו בחצי בד 70 מרפ אשכנזיים ובבד 75, בכר בתי ממכר ספרים.

קשה לי לתאר לפניכם חלישות דעתי והתמרמרותי, ומי יודע לדי מה הייתי בא מתוך יעוני, לולא רעיון מוצלח, שעלה על דבי, כמו רוח ממרום הוערה עלי, המצאה נפלאה ובה נצלתי ואף את החברה גאלתי ממות. לכאורה דבר קטן עשיתי, אך מה רבו התוצאות! ערכתי אגרות-הזמנה בפעם השלישית אל כל חברי החברה, שיואלו בשבוע לבא בערב פלוני, בשעה פלונית לאספה בלתי הנילה, שבה נדון בין ענינים שונים גם על שאלה השוכה: מה לעשות בעשרת אלפי הדולרים, שבאו מאמריקה?

לא עברו שתי שעות מאז שלחתי את האגרות ומחנה כבד צר על מעוני, עשרות חברים באו לשאול, אם אמת הדבר, האמנם, ארוני הנשיא, שאף כל אחד, כי עשרת אלפי דולרים הגיעו אל חברתנו מאמריקה? ועיני כולם נוצצו מניל. ומיד התהלך וכות ביניהם, מה לעשות בממון הרב הזה? יש שאמרו: צריך ליסד קופת גמילות-חסדים, להלוות לחברי החברה מלוות בלי רכית ויש שאמרו ליסד בית-ספר הנון, שילמדו שם ילדי החברים חנם תורה ודעת ומלאכה. היתה גם דעה, לחלק באופן פשוט את כל הממון כמו שהוא בין החברים חלק כחלק, כי למה לשכור פקידים ולערוך פינקסים, בין כך ובין כך הלא הממון קנין חברי החברה הוא.

ואני על כל שאלותיהם השבתי להם תשובה קצרה אחת: באספה הכללית תשמעו את הכל, עם אנשים פרטים אי-אפשר לדבר על זה.

גם חברי הועד נחפשו לאלתר. גם הם חשו ובאו והקיפוני בשאלות כתנור של עכנאי: האמנם? האמת הדבר? על שם מי בא הכסף ולאיו תכלית? הבאה ההמחאה על דולרים או על מרקיז? ואיה הכסף? הלא גם לנו, כמובן, יש דעה, הרי חברי הועד אנו! כאן מצאתי מקום לנדבות חובי וענינים בנויפה קרה ובדלגלד: מה חברי הועד הנכם? ואיפה הייתם כל הימים? מדוע קראתיכם ולא עניתם? מדוע התעלמתם ממני ומן החברה וצרכיה והסתגלם כל העבודה עלי ועל צוארי? כל ימי השנה לא הפצתם לדעת את שלום החברה, לכן הואילו להתאפק גם עתה על קוצר-רוחכם והמתינו עד האספה, שם אני לכם את הכל, לא אחד מכם דבר.

אכן זאת היתה אספה כללית, כללית ממש, כמו בדיל יו"ב לכל נדרי. מיום שהחלו ליסד חכרות בישראל לא קרה עוד, שהאספה תפתח בשעה הקבועה בדיוק מדוקדק כל כך כמו באספה זו. ואיש לא נעדה, כל הכתוב בפנקס חברתנו הופיע בהדר גאונו, ואף אחד לא הצמדק באגרת, כי דרך נחוצה לו, כי יש לו איזה מיהוש או כי אורחים לו בביתו. באו אנשים, שכבר לפני המלחמה חרלו משלם דמי חברה, אנשים שכבר נמחקו שמותם בפנקסאותינו. בחדר רב השאון כמו בכנורית, הכל ספרו על-אדות הדולרים, על-אדות אמריקה ועל-אדות צרכי הכלל, וכל העינים נטויות אלי, בקוצר-רוח חכו, שאפחה את האספה ואספר להם את פרטי בשרותי, ואני דוקא בפעם הזאת לא נחפתי, ידעתי שלא יברחו האנשים, קודם כל דרשתי מהם, כי במרם יורנו על הענינים החשובים, אשר על סדר היום, שלם ישלמו כל אחד את דמי החברה, שהשמיטו עד כה, שאם לא כן אין להם רשות להשתתף באספה, וכל הנאספים פתחו את אמתחותיהם ושלמו ככל אשר הושת עליהם בעין יפה ובפנים שוחקות כאומרים: מה הם מאה או מאתים מרק לעומת עשרת אלפי רולר, בשעה שדולר אחד שוה כמה אלפי מרק? הכסף הנקבץ הספיק למלא את כל החסר בקופת החברה ולשלם את החובות ועוד נשאר עודף הנון. מצאתי נחמה שלמה ביעוני, אחי הצעתי הצעות שונות בנוגע להקן החברה ולמלאו חובותיה. פתחתי וכות חפשי ובקשתי מאת הנאספים, שיהיו את דעותיהם, אך אין פותח פיו לסתור דברי או להוסיף עליהם או לבקר מעשי, כל הצעותי נתקבלו סה אחד, בפני האנשים ניכר כבר קוצר-רוח ונשמעו קולות: על הדולרים! נדברה על הממון האמריקני! מה היה בעשרת אלפי הדולרים? אך לי יש עוד פנאי, אינני נחשו.

בית מסחר הספרים של

L. Fortgang, Kraków Krakowska 33.

ספרי הוצאת שטיבל.

120	התקופה ערך ע"ד פרישמן. ספר ד', ה', ז', ח', ט', י' כל ספר 120	למחירים האלה הוספה 50% (חוג מהתקופה) מרק.
150	שירי אנקריאון. תרגום שאול משרניחובסקי	המחיר
230	איסינייה בטורים	מאת נפת. תרגום יעקב כהן
200	סואמות דרמטיות	פושקין. שמענוביץ
125	הנסיכה בהרי הרץ	הינה
340	גבורים ועבודת נבזרים	קרליץ. אינהורן
300	כאש ובחרב. חלק א'	שנקביץ. פירענק
320	חלק ב'	
320	חלק ג'	
240	חלק ד'	
120	ממעמקים	וילד. פרישמן
140	מניסה של לדי וינדרמיר	וילד. מביוב
160	השיבותה של רצינות	
130	היתה	שניצלר. יקוביץ
170	האחיות	וסרמן
110	רבי שלמה נגיד	שלום אש. מ. שפירא
275	אינבורג	קלרמן. דוד צמח
190	האויז. חלק א'	הפסמן
700	שכול וכשלק. ספור	ברגר
600	חיי אדם: ילדות	שלום-עליכם. ברקוביץ
600	נערות	
600	בחרות	
320	אירידיון	קרשינסקי. בן-אברהם
180	מלחמה ושלום. חלק א'	טולסטוי. מריווש
160	חלק ב'	
170	חלק ג'	
150	שניש אחיות. דרמה	ציחוב. בן-אברהם
220	יין כריסטוף רומן רולן. ה. ייבין	
240	סן טריאוש	אדם מיצקביץ. יוסף ליכטנבוים
260	פילוסופיה של אמנות מאת הסוליסט סן	
700	הדמיון היוצר. מחקר פסיכולוגי מאת ת. ריבו. ד"ר ג. מורוב	
300	תמונת דוריאן גרי	אוסקר וילד. ה. מביוב
700	כתבים נבחרים	פסטר. אלטנברג. ג. שופמן
150	מיקסוריה	קנוט המסון. פ. גינזבורג
100	האנלים האדמים	ס. אויבספלדר
800	ביערות פולין. רומן	י. אפאטוש. מ. ליפסון
225	חזון החשבי	מאת יעקב כהן. המחיר
140	הקדושים. סמסוניה	

ובער המשלוח 5%

קטלוגים אינם נשלחים לפי שעה.

נמצא למכירה

המלון הפולני-עברי

מאת י. נוסבוים ול. דרדר.

מחירו 400 מרק מבורך. למוס' ולמורים רבם הנון

Wyd. J. Nussbaum, Kraków, Miodowa 19.

חידות ההגדות הנפלאות ע"ד עשרת השבטים

ופתרון ע"פ כל המכורות ההיסטוריים וע"פ

ההגיון הפשוט. מחירו עתה 400 מרה. ע"י

„Hamicep” Miodowa 22 Krakow.

סוכנות "המצפה" לרומניה הגדולה

למשלוח בסף היא בית מסחרו של

Bernard Kohn Tempelgasse 1. Czernowitz.

העמיקאליען גראס-פערקוף.

קאלאפאניום מאנטאדוואטס קארנאבירוואטס. נומי-אראביקום. נינאזין. וואסערלאזין. און פֶּטטלאזין. ואמטליכע אנליין-פֶּטטלאזין. פֶּטטלאזין. און אללען פֶּטטלאזין. בלוי-האליין-פֶּטטלאזין. אולטרא-מאליין. וואועליין. וואנענסעטטען. און בלעכדאזען. שוהקעמער שוהמאכערוואטס. טינטע. בלעכדאזען. א. ד. ג. עמפֿעהלט די פראמאקאליערישע פֶּטטלאזין.

CHIEL TEITELBAUM

FABRYKA WYROBÓW CHEMICZNYCH,

I IMPORT ARTYKUŁÓW CHEM.

DIETŁOWSKA 49 w KRAKOWIE.

כל הקודם זכה.

מהספר כהן אור הכולל חקרי הלכה במשפטי הישוב המדיני בא"י. שהעיד התענינות מרובה בין כל שדרות חכמי ישראל וגדולי התורה שראוהו. יש עוד זכמור מספר מועק. מחירו 200 מרק. לפחברים ומים בחלקו ספריהם. להשיגו אצל

Landau Lwów Wesola 4.

בשדש שפות.

בעברית, פולנית וגרמנית יוכל כל אחד לבוא לירי שדמות נטורה בעזרת מכתבי ההוראה הידועים. 32 מכתבים לשפה העברית, 32 לפולנית, 10 מכתבים לגרמנית. מחירים שר 32 מכתבים - 2060 מרק. (פחות מקומפלט שלם לא ישלח). 10 המכתבים הגרמנים 760 מרק השפה. ספר למוד שפת עבר לבוגרים בתרגום המלים ריהודית, פולנית וגרמנית, מחירו 350 מ. למוטי רש"י 40 מ.

בחן לארץ מחיר 32 מכתבים 5 פנקים שווייצרים.

להזמין בכל בתי מסחר הספרים או ע"י.

S. WALKOWSKI Kraków, Miodowa 22.